

Případ Světlany Mesjac, odbornice na antickou filosofii působící při Filosofickém ústavu Ruské akademie věd, vyvolává vážné obavy o akademickou svobodu i osobní bezpečnost vědců v Rusku. Dr. Mesjac byla v květnu 2026 zatčena a umístěna do domácího vězení kvůli údajným nesrovnalostem ve vykazování výsledků badatelsko-překladatelského projektu, přičemž jí hrozí až desetiletý trest odnětí svobody. Vzhledem k její mezinárodní odborné pověsti, charakteru nízkonákladového humanitního projektu i širšímu kontextu dlouhodobých tlaků na Filosofický ústav Ruské akademie věd se objevuje podezření, že majetkoprávní obvinění mohou sloužit jako zástupný nástroj politické a ideologické kontroly nad vědeckou institucí a jejím směřováním. Česká historická zkušenost s perzekucí akademiků v letech 1948–1989 posiluje obavu, že i tento případ může být projevem potlačování svobodného bádání pod zdánlivě právní záminkou.

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ ČESKÝCH AKADEMICKÝCH INSTITUCÍ NA PODPORU RUSKÉ FILOSOFKY SVĚTLANY MESJAC

Praha 25. 6. 2026

S krajním znepokojením sledujeme dění okolo Filosofického ústavu Ruské akademie věd v Moskvě. Naše kolegyně Světlana Mesjac, Ph.D., byla dne 19. května 2026 zatčena a následně vsazena do domácího vězení. Stalo se tak v souvislosti s údajnými nesrovnalostmi při vykazování výsledků sedmiletého badatelsko-překladatelského projektu v oboru antické filosofie. Další z jejích kolegů byli rovněž zadrženi a vyslýcháni. Dr. Mesjac byla obviněna z trestného činu majetkoprávní povahy, za nějž jí hrozí trest odnětí svobody až na deset let.

Dr. Mesjac je ve svém oboru mezinárodně známá a uznávaná odbornice. Publikovala studie o antickém novoplatonismu, o aristotelské tradici i monografii o Goethovi. Působila jako hostující badatelka na několika německých univerzitách a je členkou Mezinárodní společnosti pro novoplatonská studia. Čeští i zahraniční kolegové, kteří dr. Mesjac znají jako svědomitého, skromného a poctivého člověka, považují obvinění proti ní vznesená za krajně nepravděpodobná. Majetkoprávní obvinění této závažnosti v souvislosti s nízkonákladovými projekty typu překládání filosofických textů z klasické řečtiny je navíc samo o sobě mimořádně nezvyklé.

Případ dr. Mesjac je podle našeho názoru nutno vnímat v kontextu dlouhodobých a dobře zdokumentovaných snah o podřízení Filosofického ústavu Ruské akademie věd přísnější ideologické a státní kontrole. Ústav byl opakovaně obviňován z toho, že je „prozápadní“ a „liberální“. Objevily se také veřejné výzvy, aby jeho zaměstnanci podstoupili ideologickou prověrku. Studium Aristotelových spisů, jemuž byl projekt dr. Mesjac věnován, bylo v některých z těchto útoků označeno za „prozápadní“, „prodemokratické“ a tudíž „nevlastenecké“ nebo nepřátelské vůči ruské kultuře. V tomto kontextu se vnučuje otázka, zda se za údajnými pochybnostmi o řádném vykazování výsledků projektu neskrývá spíše snaha o politickou a ideologickou kontrolu nad Filosofickým ústavem a jeho vědeckým směřováním.

Zkušenosti z let 1948–1989 v naší zemi nám připomínají, že v podmínkách totalitního státu, který soustavně porušuje lidská práva, je často omezována i akademická svoboda. Víme, že mnozí akademičtí pracovníci, zejména v oblasti humanitních věd, byli perzekvováni za své politické názory nebo jen za to, že se ve své práci odmítli podřítit stranické linii. Toto bezpráví si často dodávalo zdání legitimacy zástupnými důvody. Na pozadí těchto zkušeností považujeme za svou povinnost vyjádřit vážné obavy nejen o akademickou svobodu v Ruské federaci, ale i o osobní bezpečnost dr. Mesjac a jejích kolegů.

K PROHLÁŠENÍ SE PŘIPOJILY:

Filosofický ústav Akademie věd České republiky
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta Ostravské univerzity
Filozofická fakulta Univerzity Pardubice
Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni
Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Rada Učené společnosti České Republiky
Katedra filosofie a dějin přírodních věd Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy
Katedra filosofie a religionistiky Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

-----

DALŠÍ INFORMACE A ZDROJE

1. Svetlana Mesyats: scholarly profile and publications
  - Institute of Philosophy profile:
<https://iphras.ru/mesyats.htm>
  - Academia.edu profile:
<https://svetla.academia.edu/SvetlanaMesyats>
2. Raid on the Institute, detention, house arrest, and criminal charges
  - <https://meduza.io/en/feature/2026/05/22/russia-s-institute-of-philosophy-raided-over-fraud-case-tied-to-aristotle-translation-project-the-institute-had-previously-been-accused-of-disloyalty-to-the-kremlin>
  - <https://theins.press/en/news/292891>
3. Earlier attacks on the Institute of Philosophy and the Aristotle translation project
  - <https://novayagazeta.ru/articles/2026/05/25/antisovetskie-filosofskie-kontratseptsii>
  - <https://t-invariant.org/2026/05/targeting-aristotle-the-philosophers-case-started-over-economics-but-will-end-in-politics/>
  - <https://www.themoscowtimes.com/2026/05/28/russian-philosopher-reportedly-charged-with-embezzling-public-funds-intended-for-aristotle-translations-a92873>
4. Broader context: pressure on academics and the use of administrative or financial charges
  - <https://t-invariant.org/2026/06/molchanie-ne-spasaet-filosofy-zapustili-otkrytoe-pismo-v-zashhitu-svetlany-mesyats/>

Kontaktní osoby:

Mgr. Havrda Matyáš, Ph.D., DSc., havrda@flu.cas.cz
doc. Robert Roreitner, Dr. Phil., robert.roreitner@ff.cuni.cz